

UNIVERSITAT
JAUME·I

La recepta del docent ideal no existeix, però, tractem d'aproximar- nos?

Màster: Màster Universitari en Professor/a d'Educació
Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i
Ensenyaments d'Idiomes

Especialitat: Branca Administrativa i Formació
Professional

Autora: Àngela Amat Albuixech

Tutora: Sandra Miralles Armenteros

Resum

El present treball de final de màster es troba dins de la modalitat 2 que és la d'“Investigació educativa”. A grans trets, l'objectiu fonamental és tractar d'aconseguir aproximar-se a la recepta del docent ideal. Per dur aquesta tasca a terme, els principals resultats s'obtidran d'un qüestionari on s'analitzaran les característiques més valorades en un docent per part dels tres col·lectius enquestats; l'alumnat, els docents i els futurs docents. La mostra de la qual es disposa per als tres col·lectius és únicament de la branca de la formació professional, per tant, tot el context tractat estarà limitat a aquesta àrea.

Arran l'explotació del qüestionari que s'acaba de comentar, els principals resultats indicarien que tot i que hi ha diferències entre allò que més valora cadascun dels col·lectius esmentats, tots destaquen més les característiques o habilitats relacionades amb la part emocional o més humana per damunt d'altres més acadèmiques o formals. Per tant, potser s'hauria de potenciar l'entrenament o adquisició d'aquest tipus d'habilitats per poder aproximar-se a la recepta del docent ideal.

Paraules clau: habilitats socials, docència, formació inicial docent, tacte pedagògic, formació professional.

Abstract

The present master's thesis is in modality 2, which is "Educational research". Broadly speaking, the main goal is to try to get closer to the ideal teacher's recipe. To carry out this task, the main results will be obtained from a questionnaire in which the most valued characteristics of a teacher will be analyzed by the three groups surveyed; students, teachers and future teachers. The students who will be shown as well as the teachers and future teachers are only from the branch of vocational training, so the whole context will be limited to this area.

Following the exploitation of the questionnaire just discussed, the main results would indicate that although there are differences between what is most valued by each of the groups mentioned, they all highlight more in some way the characteristics or skills related to the emotional or more human part over more academic or formal ones. Therefore, training or the acquisition of such skills may need to be enhanced in order to approach the ideal teacher's recipe.

Keywords: social skills, teaching, initial teaching training, pedagogical touch, vocational training.

Índex

Introducció	1
Marc teòric i hipòtesis	3
Les TIC a l'aula	3
Habilitats socials	4
Tacte pedagògic	5
Formació inicial docent.....	6
A la recerca del professor excel·lent.....	7
Objectius.....	9
Hipòtesis.....	9
Contingut del treball	11
Metodologia.....	11
Variables analitzades	11
Anàlisi de la mostra	13
Explotació del qüestionari	15
Resultats.....	16
Anàlisi per col·lectius en relació amb la tria de les 6 qualitats imprescindibles	16
Anàlisi de les 6 qualitats imprescindibles en un docent. Comparativa de les més i menys triades entre els 3 col·lectius	20
Anàlisi per comprovar la valoració (1-5)⁷ de les 6 qualitats imprescindibles en un docent més votades	24
Conclusions i valoració personal	29
Limitacions i implicacions pràctiques	31
Agraïments	33
Referències bibliogràfiques	34
Annex 1	36

Taules

Taula 1. Equivalència entre les característiques enquestades i la correspondència en la literatura estudiada.....	12
Taula 2. Mostra de l'alumnat distribuïda per cicles.....	14
Taula 3. Mostra diferenciant entre els tres col·lectius estudiats.....	15
Taula 4. Les 6 característiques imprescindibles per a l'alumnat i la percepció de la part docent	21
Taula 5. Les 6 característiques menys imprescindibles per a l'alumnat i la percepció de la part docent.....	23
Taula 6. Resum de l'acceptació o rebuig de les hipòtesis de treball plantejades	28

Figures

Figura 1. Les cinc característiques més i menys votades com a imprescindibles. Total alumnat	17
Figura 2. Les cinc característiques més i menys votades com a imprescindibles. Docents.....	18
Figura 3. Les cinc característiques més i menys votades com a imprescindibles. Futurs docents	19
Figura 4. TOP 5 de les 5 més valorades Vs percentatge en la que cadascuna s'haja votat com una de les 6 imprescindibles. Docents	25
Figura 5. TOP 5 de les 5 més valorades Vs percentatge en la que cadascuna s'haja votat com una de les 6 imprescindibles. Futurs docents	26
Figura 6. TOP 5 de les 5 més valorades Vs percentatge en la que cadascuna s'haja votat com una de les 6 imprescindibles. Alumnat	27

Introducció

Malgrat que es pot trobar molta literatura en relació amb la formació docent en un sentit ampli i en el que refereix a coneixements tant d'expert com d'altres àmbits transversals entre ells les noves tecnologies, metodologies pedagògiques, etc.; existeix una mancança en el reconeixement de la part de les habilitats socials que han de tindre tots aquells que es dediquen a la docència en qualsevol àmbit.

L'aula és un espai on sobretot es creen moltes relacions interpersonals entre l'alumnat i l'alumnat i el professor, i tot i que no totes les relacions interpersonals han de generar un conflicte, en moltes ocasions, és així (Vaello, 2005, p9). Molts docents s'han d'enfrontar a problemes en l'aula que poc o res tenen a veure amb el contingut de la seua matèria que tan preparat tenen, si no que són situacions generades per les interaccions personals. És a dir, la majoria d'intervencions "delicades" que ha de fer el docent no són sobre la matèria sinó quan els alumnes es barallen, a tall d'exemple el comportament inapropiat d'un alumne que no deixa continuar amb la sessió.

Per tant, pel que fa a la formació docent, resulta una mica estrany que el focus estiga en el coneixement de la matèria i en les metodologies noves per a impartir-la així com la disponibilitat de les TIC que si bé són un factor fonamental, potser no són l'únic ni el més important. Amb aquest Treball de Final de Màster (TFM) allò que es pretén és arribar a comprendre quines característiques, actituds i coneixements haguera de tindre un bon docent per a poder arribar a l'alumnat, en aquest cas concret, a l'alumnat de formació professional. L'objectiu d'aquest treball és analitzar que és allò que es valora més per part de l'alumnat en relació amb les qualitats d'un bon docent. A més, es creua aquesta perspectiva amb la dels docents i en la dels futurs docents amb la finalitat de trobar la recepta per al docent ideal, tractar d'aproximar-nos, o si menys no, intentar-ho.

Per dur a terme aquesta tasca es facilita un qüestionari amb les principals habilitats socials i emocionals que s'han pogut concloure que són teòricament les més interessants després d'analitzar la literatura així com altres qualitats docents més relacionades amb el domini del contingut, és a dir, qualitats més acadèmiques. En total es trien un total de 20 habilitats o qualitats docents per ser avaluades i estudiades. Als enquestats se'ls sol·licitarà avaluar amb una doble vessant aquestes qualitats: d'una banda, es puntuarà cadascuna de les característiques de l'1 al 5 (5 seria la màxima puntuació, considerada coma excel·lent en l'escala de valors de cadascú); d'altra banda, una vegada puntuades cadascuna de les 20 qualitats per les quals es pregunta, hauran de triar-ne les 6 que consideren com a imprescindibles.

Amb tot açò, com s'ha comentat, es creuarà tota la informació obtinguda del qüestionari i es tractarà de veure si els tres col·lectius estudiats (alumnat, docents i futurs docents) estan alineats en les seues percepcions. Aquesta alineació seria la situació utòpica que potser haguera de tindre el sistema educatiu on totes les expectatives i tots els interessos casaren els uns amb els altres duent a terme un aprenentatge més complet. Cal remarcar que aquest qüestionari s'ha fet en un context de formació professional, per tant, no es poden fer extrapolacions a altres modalitats d'educació sobre les quals no es té una mostra contrastada i tot i que es podria pensar que hi ha semblances, sols es tractaria de suposicions.

Primerament, es començarà definint un marc teòric amb els següents apartats: les TIC a l'aula, les habilitats socials, el tacte pedagògic, la formació inicial docent, un apartat en el qual es planteja la recepta del professor excel·lent destacant les principals característiques definides per alguns autors, els objectius i per a finalitzar es plantejaran les hipòtesis de treball. Seguidament per a desenvolupar el contingut del treball, s'estructurarà en dos apartats: d'una banda, la metodologia duta a terme per a la recerca de tots els resultats que es basa en un qüestionari; d'altra banda, els resultats obtinguts on també es podran validar o no les hipòtesis de treball proposades al final del marc teòric.

Potser s'han realitzat molts estudis al voltant de les principals habilitats, característiques o formació que ha de dur a terme un docent abans d'enfrontar-se a impartir una classe a l'aula, però s'ha posat el focus en pensar allò que pensen les parts implicades?

Així mateix, per què aquest tipus de formació no tant acadèmica es deixa un poc al factor innat de cadascun dels futurs docents i no es treballa per tractar d'entrenar les principals habilitats a aquells docents o futurs docents que no naixen amb elles? Si bé és un concepte que és difícil de mesurar, des d'aquest treball es pretén ajudar i donar algunes pautes de com podríem arribar a aquesta recepta o almenys aproximar-nos amb la finalitat de millorar les nostres capacitats docents o adquirir-les de nou. Per això, en primer lloc, s'estudiarà el marc teòric que hi ha relacionat amb aquest tema per poder elaborar un qüestionari específic amb el qual poder mesurar aquestes habilitats socials més importants.

Al capdavall, s'extrauran les principals conclusions del treball així com una valoració personal, es comentaran les principals limitacions a l'hora de dur a terme aquest treball així com analitzar les possibles implicacions pràctiques i futures línies d'investigació, acabant amb les referències bibliogràfiques.

Marc teòric i hipòtesis

En aquest apartat s'estructurarà la literatura trobada en diferents subapartats temàtics per tractar d'ordenar d'una manera més acurada tota la informació.

Les TIC a l'aula

Les TIC a l'aula són una realitat, però actualment el sistema educatiu continua sent bastant tradicional i poc inclinat a uns certs canvis sobretot els canvis relacionats amb les tecnologies. A grans trets, els centres educatius en general no tenen al seu abast un projecte homogeni i acordat pel que fa a la utilització d'aquestes tecnologies de la informació, consegüentment moltes de les pràctiques didàctiques que es duen a terme mitjançant les tecnologies digitals, no representen una innovació respecte a fer-ho de la manera tradicional (Christian i Mathrani, 2014). Així mateix, en tractar d'integrar les TIC al nostre sistema educatiu, potser poden sorgir algunes dificultats afegides, a tall d'exemple, la falta de preparació del cos docent per poder ser capaços d'introduir-les a les seues aules de manera quotidiana (Fernández-Cruz i Fernández-Díaz, 2016).

A més a més cal destacar el paper fonamental que tenen els docents per a dur a terme la implementació de les TIC al context educatiu i que en alguns casos dificulten una mica més el procés. Açò s'explica per la falta de coneixements i d'actualització del cos docent per a dur a terme aquesta implementació: d'una banda, des del punt de vista purament instrumental; i d'altra banda, amb activitats innovadores basades en les TIC des d'una perspectiva metodològica (Colás Bravo et al., 2018).

Nogensmenys, a causa de situació de pandèmia que va sorgir de manera inesperada i precipitada el març de 2020, va confirmar aquesta importància de les TIC i va fer que el sistema educatiu hagués d'adaptar-se a aquesta nova situació havent d'habilitar espais virtuals per a poder continuar amb la docència. Alguns centres que ja ho tenien més instaurat no van haver de fer grans canvis, però per a la majoria va suposar un gran repte que van haver de superar immediatament.

Tot i que queda un camí molt llarg que seguir per a millorar en aquest sentit, arran de la prèviament esmentada pandèmia, aquestes tecnologies han guanyat pes en el sistema educatiu i en termes generals, la formació docent per a desenvolupar la seua habilitat a l'utilitzar-les està prou estesa, ja que es considera com a una de les competències que hauria de tindre un bon docent (Zabalza, 2009) . En aquest sentit, en el present treball

també es preguntarà a l'alumnat al voltant d'aquest tema per veure la percepció i la importància que ells li'n donen.

Habilitats socials

A hores d'ara, la formació inicial dels docents ha d'anar una mica més enllà, ha de tindre en compte la intel·ligència emocional, ja que són aquest tipus de competències i capacitats les que fan que es pugui arribar a la recepta del docent ideal. "La formació inicial del docent haurà d'incloure les competències emocionals si volem ser coherents amb el que la recerca ens ha ensenyat, amb el que les lleis educatives ens exigeixen i amb el model de societat europea que perseguim" (Palomera et al, 2008, p.449).

En aquest sentit, és important valorar les qualitats personals dels docents, de manera que les diferents facetes de la personalitat dels docents, les seues actituds, creences i valors, afecten l'ensenyament (Zabalza, 2006).

En aquesta línia, les habilitats socials potser són les que faran resoldre de manera satisfactòria un conflicte a l'aula o millor encara, seran les que faran reduir o desaparèixer els conflictes. Sent el món educatiu un dels ambients laborals amb major nombre de conflictes interpersonals, resulta una mica impactant que les habilitats socials i emocionals no siguin objecte d'atenció preferent, perquè mentre els coneixements teòrics de la matèria docent formen part del bagatge habitual de qualsevol professor, les habilitats socials solen quedar en mans de l'atzar o de la intuïció personal (Vaello, 2005, p9).

El bon docent és aquell que és capaç de transmetre els seus coneixements i aplegar als alumnes (Zabalza, 2009), ja es pressuposa que ha de ser un expert en els coneixements de la matèria (Bain, 2006, p27) però cal que també açò vaja de bracet amb altres qualitats que encara que són difícils de mesurar, en veure-les, són fàcils de detectar. La intel·ligència no garanteix que el docent haja de ser excel·lent (Bain, 2006), tot i que aquesta ha de ser el punt de partida i a partir d'ací anar creixent amb altres qualitats, Manen, defensa aquesta postura i a més a més afegeix: "els professors que tenen tacte fan que el difícil resulte fàcil" (1998,p.198). Aquesta és la clau per a facilitar l'aprenentatge de l'alumnat, ser capaços d'aplegar a ells i que el contingut que es tracta per molt complex que els pugui parèixer, amb l'ajuda del professor com catalitzador del procés d'aprenentatge, siga assolit pels estudiants.

Tacte pedagògic

Al cap i a la fi el tacte segons Manen (1998), es manifesta de diverses maneres, es considera tacte pedagògic el fet d'estar receptiu enfront de les experiències de l'alumne, tractant de no intervingre de seguida sinó tractar que l'alumnat enfronta i tracte de resoldre els problemes que puguin anar sorgint. A més, el docent amb tacte també ha de ser sensible a la subjectivitat que pot tindre l'alumnat, així com saber adaptar-se i improvisar enfront de les diferents circumstàncies que es trobarà a l'aula. A més a més, el fet de mostrar seguretat en diferents situacions és un factor clau perquè l'alumnat veja al docent com a referència i per finalitzar cal que el docent tinga influència sobre l'alumnat, però sempre ha de fer-ho de forma subtil perquè l'alumnat no ho veja com un coneixement imposat sinó com un fet que ha sorgit de l'alumne.

Així mateix, gràcies al tacte pedagògic, l'estudiantat no sols s'alimenta amb coneixements sinó que va més enllà. Perquè l'alumnat experimente i assolisques la seguretat per a créixer i arribar a ser les persones que desitgen ser, el tacte pedagògic jua un paper clau que mitjançant el procés d'ensenyament i aprenentatge pot ajudar-los. El caràcter es basa en gran manera en una estructura afectiva i emocional sòlida que contribueix al fet que els alumnes aconseguisquen i desenvolupen els hàbits, fortaleses, virtuts i valors necessaris per a realitzar-se com a persones (Ibarra, 2016, p.18).

Tenir unes habilitats que van més enllà de conèixer el tema a explicar en profunditat és allò que es vol ressaltar en aquest treball, com s'acaba de comentar, el tacte pedagògic és un element fonamental per a poder ser un bon docent. Però, a banda d'aquest tacte, cal afegir altre concepte, l'ull pedagògic. Per conèixer la diferència entre el tacte o la sensibilitat pedagògica i l'ull pedagògic, tenim que el tacte apel·la gairebé exclusivament al cor, a la part més emocional del docent més que a la seua agudesia perceptiva i a la seua habilitat diagnòstica o identificadora de les problemàtiques generades a l'aula (Andreucci, 2012, p.265-266). Andreucci afirma que l'ull pedagògic, suposa l'habilitat per a identificar o rastrejar un problema pedagògic, comprendre-ho en termes tant afectius com cognitius i, per a això, mitjançant la reflexió introspectiva, desprendre's de la planificació inicial i modificar els punts de vista.

L'ull pedagògic pot convertir-se en una característica innata si es situa en el centre del programa de formació i se'l relaciona com una competència d'entrada (input cognitiu i afectiu) amb les altres competències professionals requerides per a l'exercici docent (Andreucci, 2012, p.265-266).

Així com l'ull pedagògic que s'acaba de nomenar, en general totes les habilitats socials poden ser entrenades i a base de pràctica això fa que el docent estiga més satisfet, i es milloren les relacions interpersonals. La repetició i l'entrenament de certes habilitats amb la pràctica, generen un hàbit i ja no es tracta d'accions forçades, sinó naturals (Vaello, 2005).

Formació inicial docent

Per assolir totes aquestes qualitats i habilitats, el docent ha de rebre una formació, a banda de la formació acadèmica relacionada amb els estudis universitaris que són requisit per a conèixer el contingut de la matèria a impartir i convertir-se en un expert. En aquest cas, aquest tipus de formació seria similar tant per als docents de secundària com per als docents de formació professional, ja que l'alumnat que tenen és similar en molts casos, sobretot aquella docència impartida en la formació professional bàsica que actua com a alternativa a alguns cursos de l'ESO.

Per tant, el docent per a tindre un bon punt de partida inicial, haurà de rebre una formació inicial, basada a ser expert i dominar el contingut de la matèria a impartir, tindre la capacitat de saber quan hi ha de intervindre i les metodologies que haurà d'emprar en cadascun dels casos. A més a més, haurà de ser un bon comunicador tant en l'aula com en el centre en general mostrant també bones qualitats de col·laboració (González Sanmamed, 2009, pp. 74-75). González Sanmamed també destaca que un altre aspecte força important és trobar l'equilibri entre donar a conèixer el contingut d'una manera teòrica, sempre necessari, amb un acompanyament d'una part pràctica on poder aplicar la matèria estudiada, saber trobar aquest punt d'equilibri teòric-pràctic és un aspecte essencial.

Així mateix, el docent en aquesta formació inicial haurà de tindre un procés de pràctiques en el que s'aproparà a la realitat de l'aula i podrà aprendre d'altres companys experimentats (López, 2012, p.102). A grans trets, cobrir tota aquesta formació inicial és l'objectiu del Màster Universitari en professor/a d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyaments d'Idiomes, tot i que la part d'assolir o entrenar certes habilitats socials potser seria una assignatura pendent. A tall d'exemple, segons un estudi on es preguntava a alumnes d'aquest màster que en pensaven (Buendía et. al, 2011, p66) el 57,8% de les respostes coincidien que en la matèria de "Societat, Família i Educació" la competència sobre la qual el màster ha realitzat una

menor aportació havia estat en "Desenvolupar habilitats socials en la relació i orientació familiar".

A la recerca del professor excel·lent

Existeix un decàleg del professor excel·lent que indica que les següents qualitats són la clau perquè un docent pugui arribar a l'excel·lència; passió, autoritat, perícia, compromís, sensibilitat, habilitat, resiliència, humilitat, desafiament/tensió i confiança (Sanz Ponce et al., 2016). Dins de cadascuna de les habilitats es poden trobar diferents qualitats docents.

El docent apassionat és definit per alguns autors (Day, 2006) com aquell que s'interessa per les aficions o la vida fora de l'aula de l'alumnat, a més en cas de detectar un problema en algun alumne, pregunta i mostra interès a ajudar-lo. Així mateix, el docent que transmet passió no pot evitar tractar de crear un bon clima a l'aula, perquè la totalitat de l'alumnat pugui comportar-se lliurement i sentir-se còmode, però amb uns límits prèviament establerts que fan que l'espai d'aprenentatge siga acollidor. Així mateix, tractar de reduir en la mesura del possible tots els distractors que puguin causar algun efecte disruptiu a l'aula (Zabalza, 2009). Aquests distractors poden ser externs o també ser part de l'alumnat, per tant, el docent apassionat tractarà d'evitar aquestes situacions i promoure aquest context favorable a l'aprenentatge.

Aquell que té perícia en la seua tasca docent ha de ser expert en el tema, ja que és poc probable que les persones arriben a ser grans docents sense saber alguna cosa a ensenyar (Bain, 2006), però a més ha de ser capaç d'estructurar i organitzar molt bé els continguts, així com un altre factor que està de la mà en aquesta organització general i que té a veure en explicar amb detall els criteris d'avaluació a l'inici del curs. Amb tota aquesta informació l'alumnat té un full de ruta i sap allò que li espera al llarg del curs, d'aquesta manera es podria reduir un mica la possible ansietat que pot experimentar l'alumnat davant la incertesa en conèixer a un nou docent.

La sensibilitat també ha d'estar present, ja que és important tractar d'adequar les explicacions de forma individualitzada, tot i que en formació professional no es permeten les adaptacions curriculars significatives (ACIs), els docents han de ser capaços d'adaptar-se a cadascú, oferint el mateix contingut però no de la mateixa manera, sinó tindre la sensibilitat que cadascú demanda. El que Freire denomina fer una "lectura de la classe" (2008), en la qual el docent es pregunta sobre el context sociopolíticoeconòmic dels alumnes i introdueix les modificacions necessàries per a buscar l'èxit educatiu, que no sols acadèmic, dels seus estudiants. A més a més ha de ser capaç de saber

transmetre bé els seus coneixements, és a dir, saber explicar-se bé per a que els alumnes captin allò que diu. Per tot això, molts docents preparen les classes amb molts exemples i exercicis pràctics, adaptats a cadascú, per poder aplegar a cada alumne en funció de les seues necessitats (per exemple; si un alumne és un apassionat dels cotxes, l'exemple que s'haurà de posar serà relacionat amb aquesta temàtica però amb el contingut particular que hi corresponga).

De la mateixa manera, els docents amb aquesta sensibilitat són capaços de fomentar el treball en equip; amb jocs, preguntes, exercicis, etc. Per dur a terme aquesta tasca, s'ajudaran de tot el ventall de metodologies que més s'adeqüen a cadascun dels casos (Zabalza, 2009). Amb aquesta sensibilitat també aconseguiran empatitzar amb l'alumnat, ser capaços de saber canviar de cadira i posar-se en la "cadira de l'alumne" és un factor clau per a poder entendre com es sent l'alumnat en certs moments de vulnerabilitat.

El docent resiliient és capaç de ser flexible, adaptar-se a les circumstàncies que es donen a cada moment, desenvolupant habilitats i estratègies fetes a mida per a cadascun dels esdeveniments que apareguen (Sanz Ponce et al., 2016, p231). Però, a més a més un professor per arribar a ser excel·lent ha de saber admetre que s'ha equivocat o que no sap alguna cosa quan així siga, açò mostra maduresa enfront de l'alumnat i és un bon llistó d'ensenyament.

La confiança seria la qualitat que fa més proper al docent, és una mena de motivació, el docent fa saber a l'alumnat que confia en el fet que assolirà tot allò que explica, mostrant interès en tot el procés d'aprenentatge. L'efecte "pigmalión" (Solís i Borja, 2017) està demostrat que funciona, per tant, un docent entusiasta que fa partícip a l'alumnat del seu procés d'aprenentatge, un docent que confia en els seus estudiants i els ho fa saber, aconseguirà uns resultats d'aquests més positius que si no transmet aquest sentiment. En aquest sentit, l'alumnat necessitarà una escolta activa per part del docent, que es tinga en compte la seua opinió, malgrat que després el docent prendrà la seua determinació, però la sensibilitat de fer partícip a l'alumnat i donar valor a allò que planteja a través d'una escolta activa millorarà la confiança mútua entre alumnat i professorat (Ibáñez, 2017).

Existeix un altre llistat de qualitats que ha de tindre un docent per tractar d'aplegar a l'excel·lència. El professor Miguel Ángel Zabalza (2009), tot i que se centra en els docents de formació universitària, destaca quines serien les principals competències en el desenvolupament de la tasca docent: 1) Capacitat per a planificar el procés d'ensenyament-aprenentatge, adaptat als estudiants i variat quant a tècniques i

instrumentos metodológicos; 2) Capacidad para seleccionar y preparar los contenidos, que sigan apropiados, valiosos, actualizados y útiles; 3) Capacidad para ofrecer informacións i explicaciones comprensibles i ben organizadas, és a dir, posseir habilitats comunicatives; 4) Capacidad para manejar las nuevas tecnologías; 5) Capacidad para diseñar la metodología i organizar las actividades; 6) Capacidad para comunicarse i relacionarse con los alumnos, cuidando el clima de la aula i potenciando una pedagogía de la búsqueda; 7) Capacidad para tutorizar, evaluar i identificarse con la institución i trabajar en equipo.

Por tanto, los docentes para conseguir aproximarse a ser un docente ideal, debe que se formen en diferentes aspectos, no quedarse en la parte más "académica" i de "metodologías innovadoras" sino ir un poco más allá i entrenar sus habilidades sociales i emocionales tanto como la resta.

Objectius

L'objectiu d'aquest treball és analitzar que és allò que es valora més per part de l'alumnat en relació amb les qualitats d'un bon docent. A més, es creua aquesta perspectiva en la dels docents i en la dels futurs docents amb l'objecte de trobar la recepta per al docent ideal, tractar d'aproximar-nos, o si menys no, intentar-ho.

Per obtenir això, es formula un qüestionari amb les principals habilitats socials i emocionals que s'han pogut concloure que són teòricament les més interessants així com altres qualitats docents més relacionades amb el domini del contingut, metodologies i altres eines, és a dir, qualitats més acadèmiques.

Hipòtesis

En aquest sentit, i després de tota la literatura analitzada es planteja diverses hipòtesis de treball:

H1. Les tres habilitats o qualitats docents més votades en el llistat de les 6 imprescindibles estan connectades amb qualitats que tenen a veure amb la sensibilitat, la passió i la confiança.

Aquesta hipòtesi es comprovarà en cadascun dels col·lectius:

H1.1. Alumnat

H1.2. Docents

H1.3. Futurs docents

H2. L'alumnat, el col·lectiu docent i el futur docent coincideixen en la tria de les tres primeres habilitats o qualitats docents considerades en el llistat de les 6 imprescindibles.

H3. L'alumnat, el col·lectiu docent i el futur docent coincideixen en la tria de les tres qualitats menys votades en el llistat de les 6 imprescindibles.

H4. Les qualitats o habilitats més valorades són les més votades en cadascun dels llistats de les 6 qualitats imprescindibles.

Aquesta hipòtesi es comprovarà en cadascun dels col·lectius:

H4.1. Alumnat

H4.2. Docents

H4.3. Futurs docents

Després d'analitzar i explotar els resultats, es passarà a acceptar o rebutjar cadascuna de les hipòtesis de treball plantejades.

Contingut del treball

Metodologia

Per a dur a terme una anàlisi més acurat d'allò que s'ha vist a l'estudiar el Marc teòric, s'ha desenvolupat un qüestionari específic sobre el qual es basarà la part pràctica d'aquest TFM analitzant la realitat a les aules.

Com s'acaba de comentar la manera de recollir aquestes dades és a través d'un qüestionari molt meditat on es pregunta per algunes característiques docents i aquestes han estat triades en funció d'allò que s'ha estudiat al marc teòric.

Variables analitzades

Aquest qüestionari constava de dues parts fonamentals. En primer lloc, començava per haver de puntuar 20 característiques docents on es demanava una valoració del grau de desenvolupament i d'importància que tenien per a cadascú les 20 característiques en un professor/a, on es podien valorar de l'1 al 5, tenint en compte que 5 és "molt important" i 1 "no importa".

En el marc teòric (concretament en el subapartat: "a la recerca del professor excel·lent"), es troben cadascuna de les definicions a grans trets d'allò que representa cadascuna de les característiques de la segona columna. A tall d'exemple, allò que es defineix com que el docent tinga sensibilitat inclou característiques com saber contar alguna anècdota durant les explicacions, tenir paciència o empatia, entre d'altres.

Les característiques eren les de la primera columna de la següent taula:

Taula 1. Equivalència entre les característiques enquestades i la correspondència en la literatura estudiada

Qualitats per les quals es pregunta al qüestionari	Equivalència amb la literatura
Capacitat de contar alguna anècdota o broma durant les explicacions	Sensibilitat
Interessar-se per les meues aficions o la meua vida fora de l'aula	Passió
Mostrar interès en què jo aprenga tot allò que m'explica	Confiança
Preguntar-me i parlar amb mi si detecta que tinc algun problema	Passió
Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé	Sensibilitat
Organització general i saber estructurar bé els continguts	Perícia
Tenir paciència	Sensibilitat
Que m'escolte activament, tenint en compte les meues opinions	Confiança
Ser flexible, adaptar-se a les circumstàncies que es donen a cada moment	Resiliència
Empatia, ser capaç de posar-se en el meu lloc	Sensibilitat
Que el professor/a siga proper/a	Sensibilitat
Fomentar un bon clima de treball a l'aula	Passió
Admetre que s'ha equivocat o que no sap alguna cosa	Humilitat
Ser divertit/a	Sensibilitat
No posar exàmens	"Petició alumnes"
Preparar classes amb molts exemples i exercicis pràctics	Sensibilitat
Explicar amb detall els criteris d'avaluació a l'inici del curs	Perícia
Ser expert/a en la matèria que està impartint	Perícia
Impartir part de la matèria amb l'ajuda de les TIC	Perícia
Fomentar el treball en equip; amb jocs, preguntes, exercicis, etc.	Sensibilitat

En segon lloc, i una vegada duta a terme aquesta valoració, se'ls demanava que triaren d'aquest ventall de 20 característiques docents, aquelles 6 que consideraren indispensables en una figura docent. En el cas concret del qüestionari facilitat a l'alumnat, hi havia una darrera part que era text lliure i que servirà per a arrodonir idees. Tot i que no es publicarà cadascuna de les respostes, aquesta informació serà útil per a l'explotació i per a extraure idees transcrivint soles alguna resposta que pugui donar valor afegit. En aquest últim apartat, es demanava definir les qualitats d'un bon i un mal docent, podent-se tractar d'un docent que hagueren tingut o tractar la pregunta com una "carta als reis mags" de forma hipotètica, allò que voldrien i allò que no. Destacar que el qüestionari complet es pot trobar a l'Annex 1 d'aquest treball.

Anàlisi de la mostra

Aquest qüestionari es va llançar a tres perfils diferents; estudiants de cicles formatius, docents d'aquests cicles i per últim als companys de la meua branca del màster (administració i formació professional), és a dir, d'ací endavant nomenats futurs docents. D'aquesta manera es tracta de tindre analitzades totes les vessants i tractar de veure com estan d'alineades les respostes o no.

L'alumnat

L'alumnat d'FP de l'IES Caminàs enquestat està format per aquells alumnes amb els quals vaig gaudir de compartir espai i moltes hores de classe en la meua estada en pràctiques. Els cicles formatius en els quals vaig tindre el plaer de trobar-me i que em van ajudar van ser:

- 1r CFGM¹ de Fabricació de Productes Ceràmics
- 2n CFGM de Fabricació de Productes Ceràmics
- 1r CFGS² de Desenvolupament i Fabricació de Productes Ceràmics
- 1r CFGM de Gestió Administrativa
- 2n CFGM de Gestió Administrativa

Es tracta de grups molt heterogenis entre si, ja que el perfil de l'estudiantat del grau mitjà és un perfil que sol ser més jove i a grans trets amb no tanta maduresa com allò que et trobes als cicles superiors. Per tant, en algun cas concret els resultats seran analitzats des de diferents vessants, d'una banda, els resultats de cadascun dels grups; d'altra banda, fent diferents tipologies d'agrupament com per exemple per curs (primer o segon).

¹ CFGM: Cicle Formatiu Grau Mitjà

² CFGS: Cicle Formatiu Grau Superior

S'ha comptat amb la participació de 72 alumnes, on la distribució de mostra en cadascun dels cursos queda replegada en la següent taula:

Taula 2. Mostra de l'alumnat distribuïda per cicles

Cicles	Mostra (nº persones)
1r CFGM de Fabricació de Productes Ceràmics	11
2n CFGM de Fabricació de Productes Ceràmics	9
1r CFGS de Desenvolupament i Fabricació de Productes Ceràmics	13
1r CFGM de Gestió Administrativa	24
2n CFGM de Gestió Administrativa	15
TOTAL	72 alumnes

Tots els qüestionaris dels alumnes es van facilitar en paper per la política del centre de la restricció d'ús del mòbil junt amb la no disponibilitat en algun dels cicles de sales d'ordinadors per a dur a terme aquesta tasca, per tant, es va entregar i emplenar en paper i es va transcriure tota la informació digitalment.

Docents d'aquests cicles formatius

Aquest qüestionari també va ser facilitat als docents encarregats de donar classe als cicles esmentats en l'apartat anterior. En aquest cas, mentre que la primera part del qüestionari era la mateixa que per a l'alumnat on es preguntava valorar les característiques docents, i quines 6 considerava indispensables, la darrera part d'emplenar text lliure no se'ls preguntava. Cal destacar que tot i que les característiques per les quals se'ls pregunta, són les mateixes, es reformulen des del punt de vista docent, a tall d'exemple on a l'alumnat es pregunta: "Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé", als docents i futurs docents se'ls pregunta "Saber transmetre bé els meus coneixements, és a dir, explicar-me bé".

Així mateix, per als docents el qüestionari era en línia a través de "GoogleForms", ja que era molt més còmode per a ells fer-ho d'aquesta manera, per tal de fomentar una major participació, recordant que aquesta era totalment voluntària.

Han participat una totalitat de 23 docents encarregats d'impartir classe als cicles d'administració i de ceràmica industrial.

Docents en formació o futurs docents

La part de la mostra que recull la visió dels futurs docents, o més ben dit, els aprenents a docents que estan en el procés de formació per assolir totes les claus necessàries per a ser un bon docent. El mateix qüestionari facilitat als docents de formació professional de l'alumnat enquestat, s'ha facilitat a aquest col·lectiu (els meus companys de màster, en concret als de la branca administrativa i FP), en aquest cas la mostra de la qual es disposa és de 16 companys. Recordar conforme s'acaba de comentar que es fa amb el col·lectiu docent, tot i que les característiques per les quals se'ls pregunta, són les mateixes, es reformulen des del punt de vista docent, a tall d'exemple on a l'alumnat es pregunta: "Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé", als docents i futurs docents se'ls pregunta "Saber transmetre bé els meus coneixements, és a dir, explicar-me bé".

Per tant, en total, la mostra per a elaborar l'anàlisi dels resultats està composta per 72 alumnes, 23 docents de formació professional i per 16 futurs docents d'aquesta mateixa branca d'FP. És a dir, s'ha comptat amb la participació de 111 persones.

Taula 3. Mostra diferenciant entre els tres col·lectius estudiats

Blocs de la mostra	Mostra (nº persones)
Alumnes dels cicles	72
Docents dels cicles	23
Futurs docents en formació de branca administrativa i FP	16
TOTAL	111 persones

Explotació del qüestionari

L'explotació del qüestionari consisteix a agrupar les respostes de cadascun dels enquestats i identificar en percentatges de respostes quines característiques han sigut més i menys valorades així com quines són les sis característiques que es pregunten com a imprescindibles més votades. L'anàlisi de les dades obtingudes a partir del qüestionari que s'acaba de comentar seran tractades en tres blocs, l'alumnat, els docents i els futurs docents.

Resultats

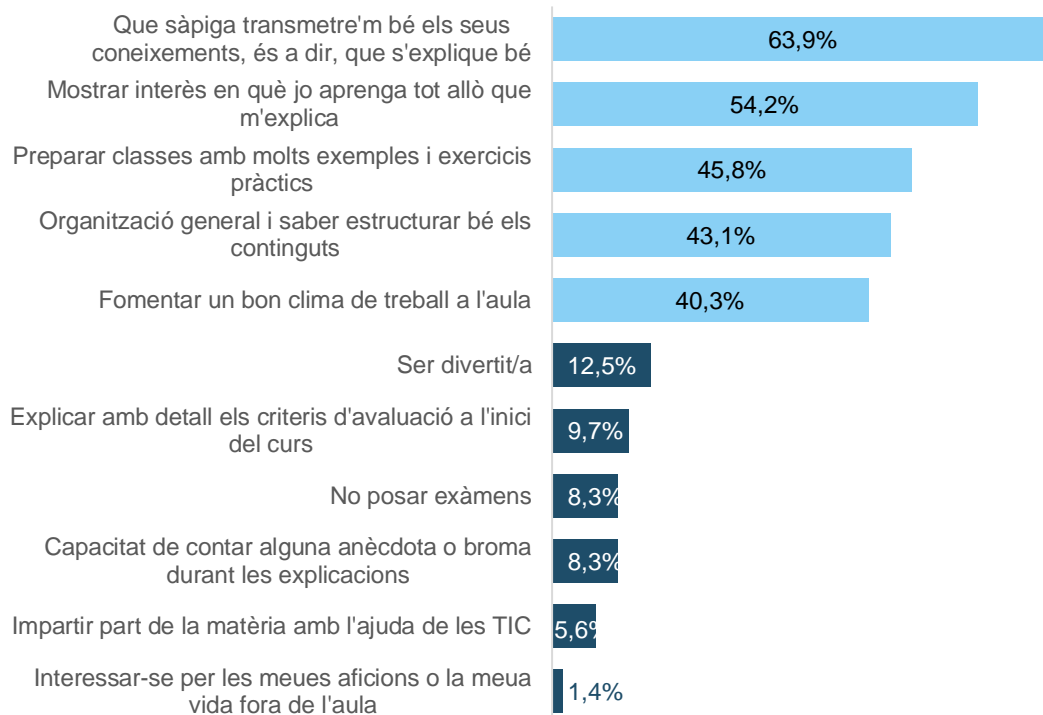
Estaran alineades les valoracions dels alumnes, les dels docents i les dels futurs docents? La resposta a aquesta pregunta és allò que es tractarà de concloure en aquest apartat. En aquest apartat es tractaran les qualitats redactades des del punt de vista de l'alumnat tot i que la redacció de les qualitats per als docents i per als futurs docents en el qüestionari són reformulades. A tall d'exemple: "Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé", als docents i futurs docents se'ls pregunta "Saber transmetre bé els meus coneixements, és a dir, explicar-me bé".

Anàlisi per col·lectius en relació amb la tria de les 6 qualitats imprescindibles

En primer lloc, s'analitzarà allò que els alumnes valoren més per a poder triar entre les 6 característiques imprescindibles en un docent. Tot i que a grans trets, algunes de les opcions més votades són comunes en tots els grups enquestats, no casen a la perfecció, per tant, amb l'objectiu de fer un anàlisi detallat, es realitzarà l'explotació de les dades que s'observa a continuació.

En la següent figura es mostren d'una banda, les cinc característiques més votades com a imprescindibles per l'alumnat en blau més clar i d'altra, les cinc menys votades en blau més fosc.

Figura 1. Les cinc característiques més i menys votades com a imprescindibles.
Total alumnat

En analitzar la informació agregada de la totalitat dels 72 alumnes enquestats, la característica més votada com a imprescindible pel 63,9% de l'alumnat és que el docent sàpiga transmetre bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé. Per contra, la menys votada que sols selecciona un 1,4% de l'alumnat, és el fet que el docent s'interesse per les seues aficions o la seua vida fora de l'aula. També pot cridar l'atenció el fet que la utilització de les TIC a l'aula és la segona menys votada entre allò que l'alumnat considera imprescindible en la figura d'un docent.

Per tant, després d'analitzar els resultats queda acceptada i validada la hipòtesi H1.1 ja que l'alumnat valora més les qualitats relacionades amb la sensibilitat³ ("Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé" i "Preparar classes amb molts exemples i exercicis pràctics") i amb la confiança ("Mostrar interès en què jo aprenga tot allò que m'explica"). Malgrat que la segona més triada "Preparar classes amb molts exemples i exercicis pràctics" a priori pareix no estar tan relacionada amb la sensibilitat, sí que està definida en el marc teòric en el subapartat a la recerca del professor excel·lent com tal. Els docents han de ser capaços d'adaptar-se a cadascú,

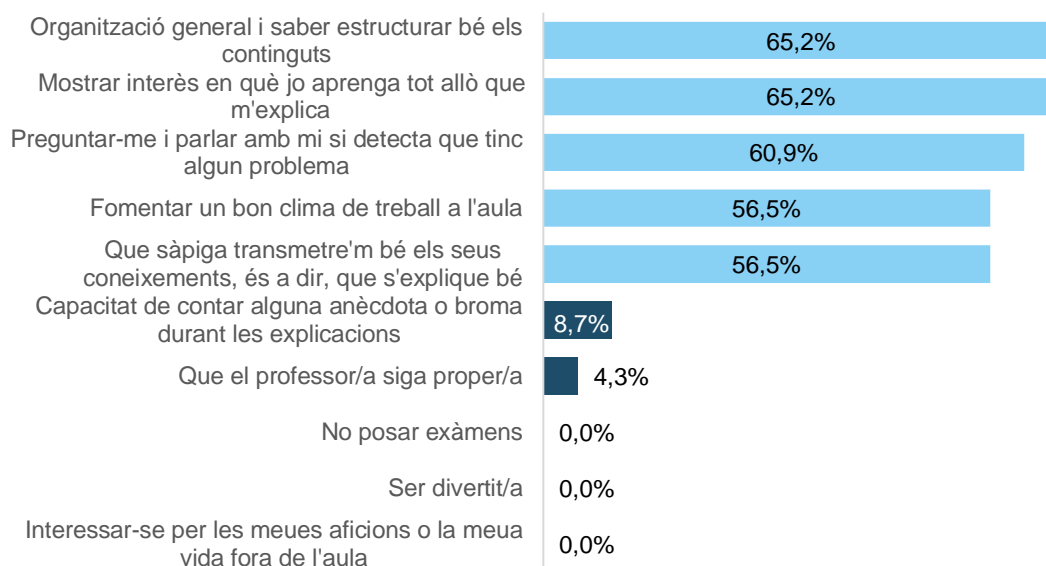
³ L'associació de cadascuna de les habilitats enquestades amb la corresponent explicació en el subapartat a la recerca del professor excel·lent del marc teòric es troba de forma resumida a la taula 3 en el subapartat de metodologia "variables analitzades"

oferint el mateix contingut però no de la mateixa manera, sinó tindre la sensibilitat que cadascú demanda. Per això, molts docents preparen les classes amb molts exemples i exercicis pràctics que poden ser adaptats a cadascú per poder aplegar a cada alumne en funció de les seues necessitats.

Destacar que la tercera qualitat més valorada com a una de les sis imprescindibles en un docent “Mostrar interès en què jo aprenga tot allò que m'explica”, i com s'acaba de comentar està relacionada amb la confiança. El docent fa saber a l'alumnat que confia en el fet que assolirà tot allò que conta, mostrant interès en tot el procés d'aprenentatge. L'efecte “pigmalión” (Solís i Borja, 2017) està demostrat que funciona, per tant, un docent entusiasta que fa participar a l'alumnat del seu procés d'aprenentatge, un docent que confia en els seus estudiants i els ho fa saber, aconseguirà uns resultats d'aquests més positius que si no transmet aquest sentiment.

A continuació s'analitzarà el mateix per a docents i per a futurs docents, en ambdós casos les respostes dins de cada col·lectiu són més cohesionades, és a dir, en ambdós casos el 100% de cadascun dels col·lectius coincideix a no votar algunes característiques comunes entre les seues preferències de les 6 imprescindibles.

Figura 2. Les cinc característiques més i menys votades com a imprescindibles⁴. Docents

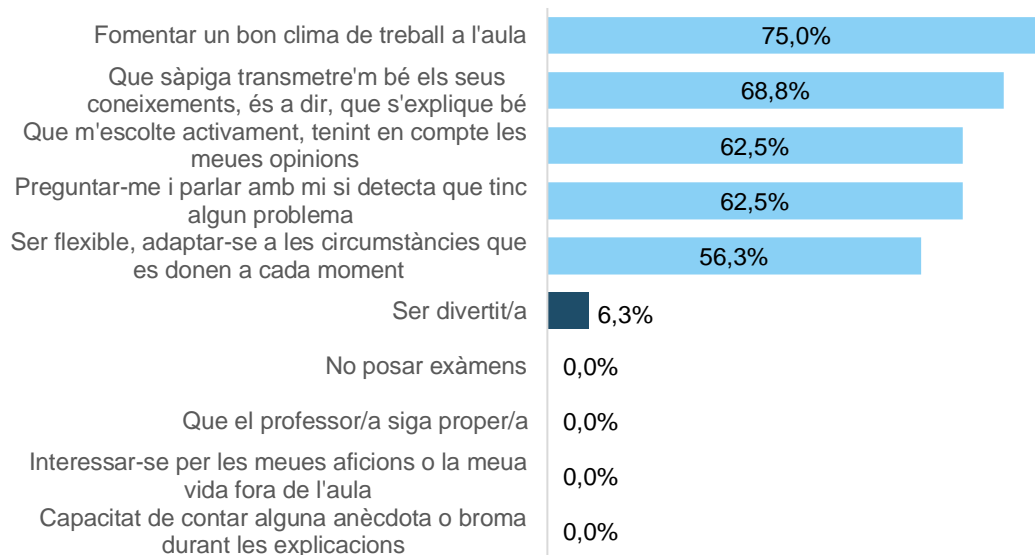
Si s'analitzen els mateixos resultats que per a l'alumnat, s'observa que aquella més valorada per un 65,2% dels docents està més relacionada amb l'organització general i

⁴ cinc característiques més votades com a imprescindibles per l'alumnat en blau més clar i d'altra les cinc menys votades en blau més fosc.

saber estructurar bé els continguts. Per contra hi ha unanimitat en les respostes, ja que ningú dels 23 docents enquestats vota característiques com ser divertits o interessar-se per les aficions de l'alumnat i la seua vida fora de l'aula. En aquest sentit, van en línia en la resposta de l'alumnat pel que fa a una de les característiques a la que no consideren com a una de les 6 imprescindibles.

Després d'analitzar els resultats, es rebutja la hipòtesi H1.2 ja que tot i que la segona i tercera que més es valoren són "Mostrar interés en què jo aprenga tot allò que m'explica" i "Preguntar-me i parlar amb mi si detecta que tinc algun problema" (relacionades amb la confiança i la passió⁵, respectivament), la primera és "Organització general i saber estructurar bé els continguts" la qual n'és una qualitat relacionada amb la perícia.

Figura 3. Les cinc característiques més i menys votades com a imprescindibles⁶. Futurs docents

El 75% dels docents en formació en la branca administrativa i d'FP coincideixen en votar que fomentar un bon clima a l'aula és una de les característiques imprescindibles en un docent. Això pot ser perquè els que seran les noves incorporacions al món docent tenen especial sensibilitat en ser capaços de generar un clima en l'aula que els permeta dur a terme les seues sessions. D'altra banda, cap dels 16 futurs docents enquestats valora cinc de les característiques com pot ser per exemple, el no interessar-se per les aficions o la vida de l'alumnat fora de l'aula, en aquest sentit els tres col·lectius es mostren alineats al no considerar que aquesta siga una de les 6 característiques imprescindibles.

⁵ L'associació de cadascuna de les habilitats enquestades amb la corresponent explicació en el subapartat a la recerca del professor excel·lent del marc teòric es troba de forma resumida a la taula 3 en el subapartat de metodologia "variables analitzades"

⁶ cinc característiques més votades com a imprescindibles per l'alumnat en blau més clar i d'altra les cinc menys votades en blau més fosc.

En estudiar els resultats dels futurs docents enquestats, es conclou que s'ha d'acceptar la hipòtesi H1.3 ja que "Fomentar un bon clima de treball a l'aula", "Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé" i "Que m'escolte activament, tenint en compte les meues opinions" són qualitats relacionades amb la passió, la sensibilitat i la confiança, respectivament.

Anàlisi de les 6 qualitats imprescindibles en un docent. Comparativa de les més i menys triades entre els 3 col·lectius

Després d'haver analitzat les respostes estructurant-les pels tres blocs de col·lectius, es realitza una comparació per a comprovar si estan o no alineats en la valoració de les principals característiques docents. Per part de l'alumnat, la característica més votada és la de "Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé". Aquesta resposta coincideix amb un estudi (Román, 2010), fet en Brasil amb estudiants d'educació mitjana, és a dir, secundària, on es mostra que els alumnes allò que més valoren és "la capacitat per a expressar-se amb claredat i aconseguir així que els estudiants compreguen i assimilien l'abordat".

Amb l'objectiu de conèixer detalladament allò que opina cadascun dels cicles enquestats; mentre que es manté a posició en 1r CFGM de Fabricació de Productes Ceràmics, en 1r CFGS de Desenvolupament i Fabricació de Productes Ceràmics i en 2n CFGM de Gestió Administrativa i influir a la segona posició en 1r CFGM de Gestió Administrativa, es troba a la setena posició al 2n CFGM de Fabricació de Productes Ceràmics.

Però en analitzar les respostes dels docents i els futurs docents al voltant d'aquesta característica que defén no tant els coneixements sinó tindre unes bones habilitats comunicatives i de connexió amb l'alumnat per saber aplegar a ells. D'una banda, els futurs docents sí li atorguen molta importància a aquesta característica i el 68,8% coincideixen a dir que és una de les imprescindibles, sent la segona més votada per aquest col·lectiu, per tant, es consideren en línia amb la percepció de l'alumnat. Però no ocorre el mateix a l'enquesta dels docents, ja que encara que més de la meitat dels 23 enquestats (un 56,5%) la vota com a una de les imprescindibles, aquesta es troba a la cinquena posició de les més votades, donant més importància a d'altres abans. A tall d'exemple, aquests docents donen més importància a l'organització general i saber estructurar bé els continguts.

Per contra, sí que pareix que van en línia si se centra el focus en les menys valorades. Per cadascun dels col·lectius tenim que el fet d'interessar-se per les aficions de l'alumnat

i la seua vida fora de l'aula no és considerada com a imprescindible per cap dels col·lectius. Cal destacar que una característica que no ha marcat cap dels docents enquestats com és la de ser divertit i que tan sols el 6,3% dels futurs docents ho ha fet, el 12,5% de l'alumnat la considera com a una de les imprescindibles. Tot i que no és un percentatge molt elevat, l'alumnat si els atorga més pes que ambdós col·lectius docents.

Tot allò que s'acaba de comentar a grans trets comparant els tres col·lectius, serà analitzat en la taula que figura a continuació amb l'objectiu de comparar les característiques més votades com a imprescindibles de l'alumnat amb les preferències docents.

Taula 4. Les 6 característiques imprescindibles per a l'alumnat i la percepció de la part docent

	TOTAL ALUMNAT	DOCENT	FUTUR DOCENT
Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé	1	5	2
Mostrar interès en què jo aprenga tot allò que m'explica	2	2	10
Preparar classes amb molts exemples i exercicis pràctics	3	7	8
Organització general i saber estructurar bé els continguts	4	1	11
Fomentar un bon clima de treball a l'aula	5	4	1
Ser flexible, adaptar-se a les circumstàncies que es donen a cada moment	6	6	5

S'analitzaran en primer lloc, les sis característiques més votades per l'alumnat (TOP 1-TOP 6) i es compararan amb els altres dos col·lectius:

- TOP 1. "Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé", és la segona característica més votada com a imprescindible pels futurs docents, però es troba en la cinquena posició per als docents.
- TOP 2. "Mostrar interès en què jo aprenga tot allò que m'explica", en aquest cas els docents estan totalment en línia amb allò que opina l'alumnat, però crida

l'atenció que per als futurs docents aquesta característica passaria a la desena posició.

- TOP 3. "Preparar classes amb molts exemples i exercicis pràctics", mentre que l'alumnat la valora i la posa en la tercera posició els docents i futurs docents no comparteixen aquesta visió i ambdós van en sintonia mútua, però sent una nota discordant amb l'alumnat. Els docents i els futurs docents la col·loquen en la setena i vuitena posició respectivament, per tant per a cap de ambdós col·lectius estaria entre els seu TOP 6 d'habilitats docents imprescindibles.
- TOP 4. "Organització general i saber estructurar bé els continguts". Aquesta característica que ocupa la quarta posició per a l'alumnat és la més important per als docents ocupant la primera posició del seu rànding, però un altra vegada són els futurs docents els que no acaben d'estar alineats i la posen en onzena posició.
- TOP 5. "Fomentar un bon clima de treball a l'aula", un cop més, l'alumnat i el cos docent està en línia ocupant aquesta característica la cinquena i quarta posició respectivament, però els futurs docents pareix que donen molta més importància a aquesta qualitat ocupant el primer lloc en la seua votació.
- TOP 6. "Ser flexible, adaptar-se a les circumstàncies que es donen a cada moment", es pot afirmar que tant l'alumnat, el cos docent com els futurs docents es troben en la mateixa sintonia sent la sisena característica per als dos primers col·lectius i la cinquena per a l'últim.

Després d'analitzar cadascuna de les preferències dels tres col·lectius, es rebutja la H2. "L'alumnat, el col·lectiu docent i el futur docent coincideixen en la tria de les 3 primeres habilitats o qualitats docents considerades en el llistat de les 6 imprescindibles" ja que tot i que l'alumnat i els docents coincideixen en col·locar en la segona posició a "Mostrar interès en què jo aprenga tot allò que m'explica", no ho fan els futurs docents i en la resta del TOP3 tampoc acaben de coincidir, per tant, com s'acaba d'argumentar, quedaria rebutjada.

Una vegada realitzada la comparativa entre les característiques més valorades es farà el mateix procediment, però en aquesta ocasió posant el focus en les menys valorades com a imprescindibles i per ajudar a comprendre açò es mostra la tabla que figura a continuació.

Taula 5. Les 6 característiques menys imprescindibles per a l'alumnat i la percepció de la part docent

	TOTAL ALUMNAT	DOCENT	FUTUR DOCENT
Ser divertit/a	15	19	16
Explicar amb detall els criteris d'avaluació a l'inici del curs	16	13	13
Capacitat de contar alguna anècdota o broma durant les explicacions	17	16	20
No posar exàmens	18	18	17
Impartir part de la matèria amb l'ajuda de les TIC	19	11	15
Interessar-se per les meues aficions o la meua vida fora de l'aula	20	20	19

En aquest cas s'analitzaran les sis característiques menys votades coma a imprescindibles, recordant que hi havia vint característiques entre les que poder triar, la que està en la vintena posició, per tant, serà la menys votada.

- TOP 20. "Interessar-se per les meues aficions o la meua vida fora de l'aula" els tres col·lectius es troben en línia, ja que quasi és la menys valorada en els tres casos. Ocupant la vintena posició per a l'alumnat i el cos docent i la dinovena per als futurs docents.
- TOP 19. "Impartir part de la matèria amb l'ajuda de les TIC". Resulta cridaner que per a l'alumnat aquesta siga una característica molt poc votada ocupant la dinovena posició, mentre que per al cos docents estaria quasi en la meitat de la taula ocupant l'onzena posició, potser han votat més que l'alumnat aquesta característica com a imprescindible perquè bona part de la formació continuada oferida per als docents va en aquesta línia. Aquest fet caldria analitzar-lo més acuradament per poder extraure una conclusió amb més força e identificar el motiu pel qual l'alumnat no la troba molt imprescindible en comparació amb les altres característiques i allò que és més important. Si la raó de què els docents la posicionen en la meitat de les seues preferències és per la formació i la força que s'està fent en aquest sentit en els darrers anys, potser les autoritats podrien promoure les habilitats que més vota l'alumnat com a imprescindibles per tal d'adequar la formació docent continua oferida en aquest cas o la formació inicial si es tracta d'altres característiques.
- TOP 18. "No posar exàmens". Aquesta característica va ser triada arran els comentaris d'algun grup que vaig poder conèixer en l'estada de pràctiques. Aquesta característica està en la posició divuitena, per tant, no seria una de les

- imprescindibles. Així mateix, tant els docents com els futurs docents estan en línia i la posicionen també en la posició divuitena i dissetena respectivament.
- TOP 17. “Capacitat de contar alguna anècdota o broma durant les explicacions”. Aquesta característica també va ser triada arran d’alguns comentaris dels grups que vaig poder conèixer en l’estada de pràctiques, però tot i que no és la menys votada quan es pregunta per valorar-la (1-5)⁷ si ho és quan es pregunta per les sis característiques imprescindibles. És a dir, com ocorre amb altres característiques, en aquest cas, no està mal puntuada, però a l’hora de triar-ne sis com a imprescindibles, no forma part d’aquestes. L’alumnat i el cos docent la posiciona en el rànquing d’imprescindibles en la dissetena i setzena respectivament, mentre que els futurs docents la situen en la darrera posició.
 - TOP 16. “Explicar amb detall els criteris d’avaluació a l’inici del curs”, amb aquesta característica ocorre alguna cosa pareguda a l’anterior, és a dir, tot i que gran part de l’alumnat la valora amb un 4 o un 5 al preguntar per la importància d’aquesta, a l’hora de triar-la com a imprescindible, ocupa la setzena posició. En el cas dels docents i els futurs docents coincideixen en donar-li una mica més de força i es posiciona com la tretzena més votada.
 - TOP 15. “Ser divertit/a”. Mentre l’alumnat i els futurs docents la posicionarien en la quinzena i la setzena posició, el cos docent encara li dona menys importància i per a aquests aquesta característica seria la dinovena.

Després d’estudiar les característiques menys votades com a una de les 6 imprescindibles en el desenvolupament de la tasca docent, tenim que els tres col·lectius tot i que no coincideixen de forma exacta, a grans trets sí que donen la votació més baixa a les mateixes característiques, a tall d’exemple “Interessar-se per les meues aficions o la meua vida fora de l’aula” o “No posar exàmens”, per tant, tot i no coincidir al 100%, s’accepta la hipòtesi de treball H3.

Anàlisi per comprovar la valoració (1-5)⁷ de les 6 qualitats imprescindibles en un docent més votades

A continuació allò que es pretén és comparar les sis qualitats imprescindibles amb la valoració (1-5)⁷ que se’ls atorga. Cal recordar que en el qüestionari per a cadascuna de les característiques es demanava que atorgaren una puntuació que oscil·lava entre el 1 i el 5, on 5 era la puntuació màxima, és a dir, valorada com a excel·lent. D’altra banda

⁷ La escala per a valorar cadascuna de les qualitats és del 1 al 5 on el 5 és la màxima puntuació segons la importància que cadascú li’n done

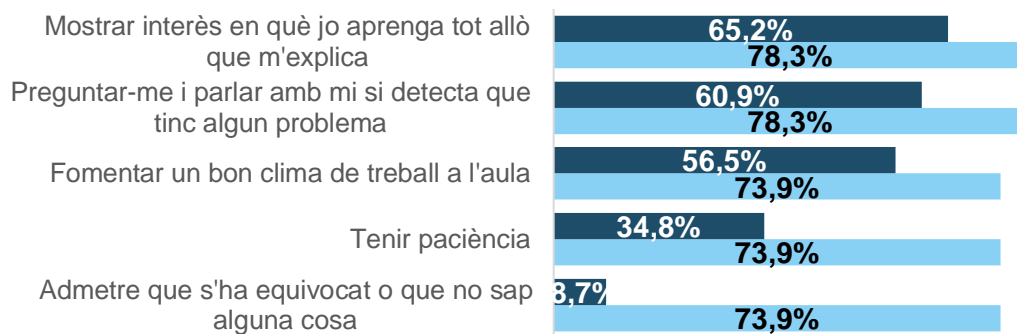
es demanava que de les 20 característiques que acabaven de puntuar en triaren les sis que considerares com a imprescindibles.

Aleshores s'analitzaran les característiques que tot i haver estat valorades amb la màxima puntuació (5) , no han estat de les més triades entre les 6 imprescindibles, per açò s'ha fet aquest doble anàlisi. Es passa a analitzar per a cadascun del col·lectius:

Docents

En la següent figura es comparen les 5 característiques més valorades amb la màxima puntuació, com han estat de votades pel que fa a ser una de les sis imprescindibles:

Figura 4. TOP 5 ⁸ de les 5 més valorades Vs percentatge en la que cadascuna s'haja votat com una de les 6 imprescindibles. Docents

Posant el focus a sobre del col·lectiu docent, a tall d'exemple resulta curiós que valoren amb la màxima puntuació la característica "admetre que s'ha equivocat o que no sap alguna cosa" un 73,9% dels docents, no gensmenys, sols el 8,7% d'aquest col·lectiu la marca com a una de les sis imprescindibles. Així mateix, també ens resulta sorprenent que valoren amb la màxima puntuació la característica "tenir paciència" un 73,9% dels docents però sols el 34,8% d'aquest col·lectiu la marca com a una de les sis imprescindibles.

Per tant, atenen a la hipòtesi de treball plantejada H4.2 es pot dir que es rebutja, ja que per als docents, analitzant les qualitats o habilitats més valorades⁹ (a tall d'exemple,

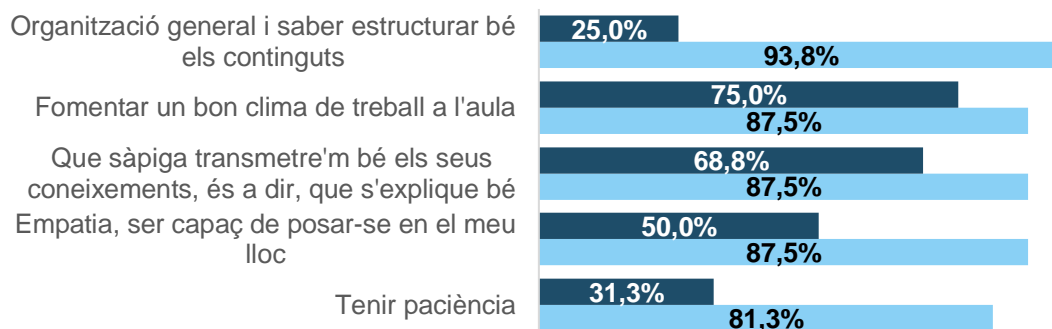
⁸ Les que están en blau clar son les 5 més valorades i en blau fosc el percentatge en la que cadascuna s'haja votat com una de les 6 imprescindibles

⁹ La escala per a valorar cadascuna de les qualitats és del 1 al 5 on el 5 és la màxima puntuació segons la importància que cadascú li'n done.

“Admetre que s'ha equivocat o que no sap alguna cosa” i “Tenir paciència”) no són de les més votades com a una de les 6 qualitats imprescindibles.

Futurs docents

Figura 5. TOP 5 ¹⁰ de les 5 més valorades Vs percentatge en la que cadascuna s'haja votat com a una de les 6 imprescindibles. Futurs docents

Analitzant en el cos de futurs docents, tot i que un 93,8% valora amb la màxima nota el fet de que un docent tinga una bona organització general i saber estructurar bé els continguts, a l'hora de triar- la com a una de les característiques imprescindibles sols ho farien el 25% d'aquest col·lectiu . A més a més, tal i com es veia en l'anterior epígraf del col·lectiu docent, la qualitat de tenir paciència, és valorada amb la màxima puntuació per un 81,3% per aquests futurs docents, no gensmenys, sols un 31,3% la tindria en conter en la seu llistat de les 6 característiques imprescindibles d'un docent.

Després d'aquest anàlisi, atenen a la hipòtesi de treball plantejada H4.3 es pot dir que es rebutja, ja que per als futurs docents les qualitats o habilitats més valorades¹¹ (“Organització general i saber estructurar bé els continguts” i “Tenir paciència”) no són de les més votades com a una de les 6 qualitats imprescindibles, passant de percentatges que superen el 80% en la valoració del 1 al 5, a percentatges sota el 30% en la votació de les mateixes com a imprescindibles.

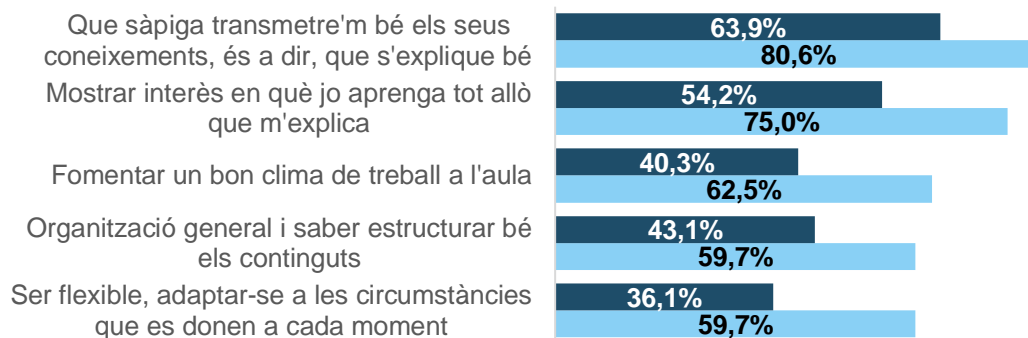
¹⁰ Les que están en blau clar son les 5 més valorades i en blau fosc el percentatge en la que cadascuna s'haja votat com una de les 6 imprescindibles

¹¹ La escala per a valorar cadascuna de les qualitats és del 1 al 5 on el 5 és la màxima puntuació segons la importància que cadascú li'n done.

L'alumnat

Pel que fa a l'estudiantat enquestat, les diferències que s'observen entre les característiques més votades amb la màxima puntuació i aquelles més triades en el llistat de les 6 imprescindibles, no són tan acusades com en el cas dels col·lectius anteriors. Per tant, a grans trets, la majoria de l'alumnat sols valora amb la màxima puntuació aquelles característiques que després triarà per al seu llistat de les 6 qualitats imprescindibles en un docent.

Figura 6. TOP 5 ¹² de les 5 més valorades Vs percentatge en la que cadascuna s'haja votat com una de les 6 imprescindibles. Alumnat

Tot i que s'observen diferències, guarden certa coherència les dades al voltant de la característica "Que sàpiga transmetre'm bé els seus coneixements, és a dir, que s'explique bé" que és la característica que més alumnes consideren com a imprescindible, concretament un 63,9%, i que són el 80,6% aquells que la valoren amb la màxima puntuació.

Com s'acaba de comentar i tot i que les diferències no són tan acusades com els dos anteriors col·lectius, no es pot acceptar la hipòtesi de treball H4.1, ja que per a l'alumnat les qualitats o habilitats més valorades¹³ ("Ser flexible, adaptar-se a les circumstàncies que es donen a cada moment" i "Fomentar un bon clima de treball a l'aula") no són de les més votades com a una de les 6 qualitats imprescindibles, passant de percentatges propers al 60% en la valoració del 1 al 5, a percentatges al voltant del 40% en la votació de les mateixes com a imprescindibles.

¹² Les que están en blau clar son les 5 més valorades i en blau fosc el percentatge en la que cadascuna s'haja votat com una de les 6 imprescindibles

¹³ La escala per a valorar cadascuna de les qualitats és del 1 al 5 on el 5 és la màxima puntuació segons la importància que cadascú li'n done.

Finalment, amb l'objectiu de resumir i analitzar de manera ràpida l'acceptació o rebuig de les hipòtesis de treball plantejades, es mostra la següent taula:

Taula 6. Resum de l'acceptació o rebuig de les hipòtesis de treball plantejades

Hipòtesis de treball plantejades	Acceptada	Rebutjada
H1. Les tres habilitats o qualitats docents més votades en el llistat de les 6 imprescindibles estan relacionades amb qualitats relacionades amb la sensibilitat, la passió i la confiança (definides detalladament en el subapartat "a la recerca del professor excel·lent", del marc teòric).		
Aquesta hipòtesi es comprovarà en cadascun dels col·lectius:		
H1.1. Alumnat	X	
H1.2. Docents		X
H1.3. Futurs docents	X	
H2. L'alumnat, el col·lectiu docent i el futur docent coincideixen en la tria de les 3 primeres habilitats o qualitats docents considerades en el llistat de les 6 imprescindibles.		X
H3. L'alumnat i el col·lectiu docent i el futur docent coincideixen en la tria de les 3 qualitats menys votades en el llistat de les 6 imprescindibles.	X	
H4. Les qualitats o habilitats més valorades són les més votades en cadascun dels llistats de les 6 qualitats imprescindibles		
Aquesta hipòtesi es comprovarà en cadascun dels col·lectius:		
H4.1. Alumnat		X
H4.2. Docents		X
H4.3. Futurs docents		X

Resulta interessant i curiós com poden canviar les percepcions i l'ordre de prioritats segons el col·lectiu analitzat. Tal vegada la idea és que aplegaríem a trobar o aproximar-nos a la recepta del docent ideal quan la visió dels tres col·lectius es trobarà en perfecta sintonia. Potser allò que cal fer es tractar d'escoltar a l'alumnat i desenvolupar tot allò que consideren més prioritari.

Conclusions i valoració personal

Després de la tasca realitzada en el desenvolupament d'aquest treball es pot afirmar que s'ha de treballar de valent per aconseguir alinear les percepcions de l'alumnat, docents i futurs docents pel que fa a les qualitats docents més importants. I d'aquesta manera aconseguir formar a tots els docents en aquesta línia. La formació en habilitats socials i la intel·ligència emocional és si menys no, tant important com l'acadèmica i pedagògica en termes de noves metodologies.

L'habilitat de saber aplegar a transmetre a l'alumnat a través d'allò que l'alumnat identifica com "que s'explique bé", és allò que més valoren els grups d'alumnes enquestats, per tant, s'ha d'entrenar la comunicació i la comprensió i el saber percebre com l'alumnat està reaccionant per saber adaptar-se a cada context, per tractar d'aplegar a cadascú amb les seues explicacions i que puguin així assolir aquest coneixement.

D'una banda, quan es pregunta a l'alumnat per les característiques que hauria de tindre el seu docent ideal en l'últim apartat dels qüestionari, que és text lliure (cal recordar que aquesta part és específica únicament per a l'alumnat), algunes de les respostes donen una mica més de llum i força per establir les principals vies d'actuació.

"Una persona que tingue en compte a tots els seus alumnes, sense centrar-se en uns quants i sobretot tenir gust per la matèria que imparteix."

"Que tingue interès per la seua assignatura, que li agrade ensenyar i sàpiga transmetre els seus coneixements."

"Que tinguen empatia, sàpigue explicar bé els continguts i que sàpigue adaptar-se a les característiques de cada alumne."

"Que no sols limita als seus estudis, sinó que sigue empàtic i humà."

"Que la seua prioritat sigue que tú aprengues i ho hages entès, que no sigue el típic que només imparteix el temari perquè cal arribar a l'examen. Jo preferisc que tarde més temps a explicar un tema i que s'esforce en què tots ho hem entès i après, en comptes de fer examen."

D'altra banda quan es realitza la mateixa pregunta però en aquest cas fent referència les característiques comunes que tindria el seu docent més dolent, podent agafar com a referència el pitjor docent en el qual s'han creuat i definir aquelles característiques que

el convertien en un docent dolent segons el seu parer, entre d'altres, aquestes són algunes de les respostes:

“Un professor distant, sense explicacions a penes del tema, algú sense interès pels seus alumnes, que només pensa a entrar en classe i voler acabar-la.”

“Algú que es limita a llegir el temari sense aportar res i no mana activitats de reforç ni accepta errors comesos.”

“Que siguen més empàtics.”

“Que només parle, que no s'entengue el que explique, que no pose exemples ni et pregunte, que sempre vingue de mal humor.”

“Que vulgue donar tots els continguts del llibre veient que els conceptes no queden clars.”

Després d'aquest ventall de descripcions realitzades, entre altres moltes, allò que sí es pot establir és que totes van en la mateixa línia. L'alumnat no valora tan la matèria o els coneixements, sinó que dona més importància a la part humana, en ser preguntats de manera oberta i sense cap tipus de guia, tots pensen més en la part emocional d'un docent i no tant en la part de “formació d'expert”.

Tanmateix, en descriure al seu pitjor docent i les seues qualitats crida l'atenció el fet que l'alumnat percep de manera negativa quan un docent va a corre cuita. Per tant, no te trellat complir amb el currículum a qualsevol preu, ja que si l'alumnat no assoleix a la velocitat de les explicacions docents, s'hauran de millorar algunes habilitats socials i metodologies per tractar d'ajudar-los i que aquell que vol aprendre, no es quede enrere.

Amb totes aquestes percepcions de l'alumnat i tot el que s'ha anat tractant al llarg d'aquest treball, es pot dir que s'han donat les claus per aproximar-nos a la recepta del docent ideal, molt orientada a explotar i entrenar molt més la part emocional i habilitats comunicadores i relacionades amb l'empatia de tots els docents.

Segons el meu parer, com ja he anat indicant en diversos punts d'aquest treball, pense que la formació inicial d'un docent va molt més enllà d'allò que en la actualitat està establert, tot i que el màster habilitador per al qual estic desenvolupant aquest treball és necessari, trobe a faltar alguns punts que pot ser són claus per a molts futurs docents.

És ben cert que aquestes qualitats i habilitats socials i aquesta “gràcia” innata per connectar amb l'alumnat molt docents la duen de sèrie però no és així en la majoria dels casos. Per tant, estaria bé com a tantes altres facetes de la nostra vida, entrenar aquestes habilitats que potser no ens sorgisquen de forma natural però que es poden

anar entrenar i aconseguint amb treball. Perquè, no ens oblidem, els docents o futurs docents anem a ser un pilar fonamental en la creació de la personalitat, coneixements i demés aspectes de l'educació dels que anem a ser partícips en la vida d'un adolescent, per tant si no estem preparats per a desenvolupar aquesta tasca de una manera òptima, siguem responsables i esforcem-nos per a no "castigar" a una nova generació d'estudiants.

Segons el meu parer allò que hem d'aconseguir és tractar d'emplenar el sistema educatiu en bons docents, per tant saber aquesta recepta del docent ideal serà un factor clau per poder cuinar-la i convertir-nos en un.

Limitacions i implicacions pràctiques

Malgrat que no es tracta d'una mostra molt gran com per a fer grans afirmacions, és la mostra més representativa que tenia a l'abast durant el pràcticum. D'aquesta manera les conclusions d'aquest treball cal veure-les sent conscient d'aquesta limitació. Per tractar d'obtenir conclusions i resultats més robustos caldria implicar a tots els cicles formatius de tots els nivells i de diversos instituts per fer-ne un anàlisi més acurat. De fet, açò podria ser una línia per a futures investigacions i poder així reafirmar o no tot allò que es comentarà.

Per tant, potser és una bona manera de continuar i fer més complet aquest treball amb futures línies d'actuació. A més potser seria interessant realitzar el mateix treball però per exemple amb una mostra d'alumnat, docents i futurs docents de secundària.

Aquestes característiques docents més relacionades amb les habilitats socials estan quasi oblidades en aquestes avaluacions docents, com a mostra tenim el següent estudi, tot i que es tracta d'un estudi a nivell universitari, es pot prendre com a mostra per a poder extrapolar la importància de les avaluacions als docents en el món de la docència. Segons un estudi en el qual es comparen diferents enquestes d'avaluació docent (Muñoz Cantero et al., 2016), agrupant els ítems heterogenis de cadascuna de les 17 universitats estudiades es té que les característiques per les quals més es pregunta estan més relacionades amb la part més acadèmica i formal que amb les característiques relacionades amb la part emocional o més humana del docent. D'aquest estudi s'extrau que de les 17 universitats analitzades: d'una banda, quasi el 71% de les mateixes es centren en temes d'avaluació, vora al 65% en avaluar tant el compliment amb les obligacions i l'assistència com el desenvolupament de la classe i les metodologies utilitzades, totes relacionades amb aquesta part més acadèmica; d'altra

banda sols 4 de les 17 universitats avaluen la actitud del docent i tan sols una avalua les habilitats docents i la dedicació docent, que son les característiques més relacionades amb la part emocional i humana.

Al capdavant, potser una pràctica interessant aprofitar qüestionaris com el que s'ha elaborat per a aquest treball per a avaluar aquesta part de la tasca docent relacionada amb les habilitats socials que estan tan oblidada en les enquestes.

Agraïments

En primer lloc, agrair a la meua família per la paciència i l'ajuda en la cura del meu fill Marc per a jo poder cursar aquest màster, en especial al meu home, al meu fill per totes les hores "robades" i al meu futur fill per l'estrès que nota al estar sentint-ho de primera mà.

En segon lloc, agrair a totes les persones que han col·laborat al respondre al qüestionari sobre el qual es basa aquest treball. Primer a l'alumnat dels cicles de ceràmica industrial i els dels cicles d'administració, també a tot el cos de docent d'aquests cicles, amb molts dels quals vaig tindre el plaer de compartir dos mesos. Fent especial menció a dues persones que em van ajudar molt a aconseguir-ho i a fer que la meua estada en pràctiques fora d'allò més interessant, són el meu tutor de pràctiques Guillermo Quintana i Ana Mut, tots dos, van ser pilars fonamentals per llençar aquest qüestionari. A més no m'oblido de la col·laboració dels meus companys de màster amb els quals a més d'especialitat, he compartit molts bons moments.

I per últim i d'una manera molt especial a la meua tutora Sandra, per estar sempre que l'he necessitada, amb un somriure i amb bones idees que ajudaven a arrodonir-ho tot. Gràcies Sandra, ha estat un plaer treballar amb tu.

Referències bibliogràfiques

- Andreucci, P.M. (2012). El enfoque clínico en la formación continua de profesores: la teorización del “ojo pedagógico” como destreza compleja. *Profesorado: Revista de curriculum y formación del profesorado*, 16 (1), 257-27, ISSN-e 1138-414X.
- Bain, K. (2006). Lo que hacen los mejores profesores universitarios. Valencia: Universidad de Valencia. ISBN 84-370-6338-8.
- Buendía, L., Berrocal de Luna, E., Olmedo, E., Pegalajar, M., Ruiz, M. i Tomé, M. (2011). Valoración por parte del alumnado de las competencias que se pretenden conseguir con el “Máster Universitario de Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bachillerato, Formación Profesional y Enseñanza de Idiomas”. *Bordón. Revista de Pedagogía*, 63(3), 57-74, ISSN 0210-5934, ISSN-e 2340-6577.
- Christian, S. i Mathrani, A. (2014). ICT Education: Socio-Learning Issues Faced by International Students. Proceedings of the Thirty Fifth International Conference on Information Systems, Auckland, New Zealand.
- Colás Bravo, M.P., de Pablos Pons i J., Ballesta Pagán, F.J. (2018). Incidencia de las TIC en la enseñanza en el sistema educativo español: unarevisión de la investigación. *Revista de Educación a Distancia*, 56 (2), ISSN-e 1578-7680.
- Day, C. (2006). Pasión por enseñar. La identidad personal y profesional del docente y sus valores. *Decires. Revista del Centro de Enseñanza para Extranjeros. Nueva época*, ISSN-e 1405-9134, 9 (extra 9), 177-180
- Fernández-Cruz, F. J. i Fernández-Díaz, M. J. (2016). Los docentes de la Generación Z y sus competencias digitales. *Comunicar*, 46(24), 97-105
- Freire, P. (2008). Cartas a quien pretende enseñar. *Revista Historia de la Educación Latinoamericana*, 10, 2008, 149, ISSN 0122-7238.
- González Sanmamed, M. (2009). Una nueva oportunidad para la formación inicial del profesorado de Secundaria. *Revista de Educación*, 350, 57-78, ISSN 0034-8082.

Ibáñez Martín, J. A. (2017). Horizontes para los educadores. Las profesiones educativas y la promoción de la plenitud humana. Madrid: Dykinson. ISBN 978-84-9148-163-8

Ibarra Rosales, G. (2016). El tacto pedagógico: una propuesta de la enseñanza ética. *Boletín Redipe*, 5 (10), 17-26, ISSN-e 2256-1536.

López Gómez, E. (2012). Propuestas para la formación inicial del profesorado de educación secundaria en España. *Revista Perspectiva Educativa*, 51 (1), 87-108, ISSN-e 0718-9729.

Muñoz Cantero, J.M., Ríos-de Deus, M.P. i Abalde Paz, E. (2002). Evaluación docente vs. evaluación de la calidad. *Relieve: Revista ELecciónica de Investigación y EValuación Educativa*, 8 (2), 111-112, ISSN-e 1134-4032.

Palomera, R., Fernández-Berrocal, P. i Brackett, M. A. (2008). La inteligencia emocional como una competencia básica en la formación inicial de los docentes: algunas evidencias. *Revista Electrónica de Investigación Psicoeducativa*, 6 (2), 437-454, ISSN. 1696-2095.

Román, M. (2010). La voz ausente de estudiantes y padres en la evaluación del desempeño docente. *Chile Programa de Promoción de la Reforma Educativa en América Latina y el Caribe (PREAL)*, ISSN 0718-6002.

Sanz Ponce, R., González Bertolín, A. i López Luján, E. (2016). La excelencia docente: una mirada desde la pedagogía. *Edetania: estudios y propuestas socio-educativas*, (52), 219-241, ISSN 0214-8560.

Solís García, P. i Borja González, V. (2017) El efecto Pigmalión en la práctica docente. *PublicacionesDidacticas.com*. 83, 193-398.

Vaello Orts, J. (2005). *Las habilidades sociales en el aula*. Madrid: Santillana.

Van Manen, M. (1998). *El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica*. Barcelona: Paidós.

Zabalza, M. A. (2009). Competencias docentes del profesorado universitario. Calidad y desarrollo profesional. Madrid: Narcea.

Annex 1

Cuestionario para la realización de TFM del máster de profesorado

Este cuestionario es de carácter voluntario y anónimo cuyos datos solo se utilizarán de forma agregada para la realización del Trabajo Final de Máster. El cuestionario se divide en 3 partes.

1. Valora la importancia que tienen para ti cada una de estas características en un profesor/a, las podrás valorar del 1 al 5 (poniendo una "X" en la columna que corresponda) teniendo en cuenta que 5 es "muy importante" y 1 "no importa".

	1	2	3	4	5
Capacidad de contar alguna anécdota o broma durante las explicaciones					
Interesarse por mis aficiones o mi vida fuera del aula					
Mostrar interés en que yo aprenda todo aquello que me explica					
Preguntarme y hablar conmigo si detecta que tengo algún problema					
Que sepa trasmitirme bien sus conocimientos, es decir, que se explique bien					
Organización general y saber estructurar bien los contenidos					
Tener paciencia					
Que me escuche activamente, teniendo en cuenta mis opiniones					
Ser flexible, adaptarse a las circunstancias que se den en cada momento					
Empatía, ser capaz de ponerse en mi lugar					
Que el profesor/a sea cercano/a					
Fomentar un buen clima de trabajo en el aula					
Admitir que se ha equivocado o que no sabe algo					
Ser divertido/a					
No poner exámenes					
Preparar clases con muchos ejemplos y ejercicios prácticos					
Explicar con detalle los criterios de evaluación al inicio del curso					
Ser experto/a en la materia que está impartiendo					
Impartir parte de la materia con la ayuda de las TIC					
Fomentar el trabajo en equipo; con juegos, preguntas, ejercicios, etc.					

2. De las 20 cualidades que acabas de leer, elige aquellas 6 que consideres indispensables para un/a profesor/a, marcando una "x" en la primera columna de la tabla donde indica la flecha negra

3. Por último, te agradecería un último esfuerzo para responder brevemente a estas cuestiones

En el siguiente espacio, si quieres, puedes escribir unas líneas con las principales características de cómo sería tu profesor/a ideal. Si crees que ya has tenido un profesor/a ideal, piensa en esa persona y escribe sus principales características. En caso de referirte a un profesor/a en particular, no escribas su nombre*.

En el siguiente espacio, si quieres, puedes escribir unas líneas sobre el o la peor profesor/a que hayas tenido, piensa en esa persona y escribe sus principales características pero sin escribir su nombre*.

(*)Recuerda que este cuestionario es anónimo y solo será utilizado para la realización de un TFM como aspecto cualitativo para sacar algunas ideas.